

Bezwaar maken namens de buurt

Frank Warendorf en Lydia de Man*

Inleiding

Eén van de manieren om bomen te behouden is het kiezen van het juridische pad. In de meeste gemeenten is het kappen van bomen alleen toegestaan met een omgevingsvergunning van het college van burgemeester en wethouders. Als een omgevingsvergunning is verleend, kan hiertegen bezwaar worden gemaakt door belanghebbenden. Hoe meer belanghebbenden, hoe meer gewicht een bezwaarschrift in de schaal kan leggen. Niet alleen de inhoudelijke kant van het bezwaar is van belang, maar ook de procedurele kant. Hierbij speelt de ontvankelijkheid van het bezwaar een grote rol. Als de gemeente van mening is dat een bezwaarschrift niet-ontvankelijk is, omdat de bezwaarmakers niet als belanghebbenden zijn aan te merken, zal zij het bezwaarschrift verder niet behandelen. Alle moeite is dan voor niets geweest. In dit stuk geven we tips om dit te voorkomen.

Wie zijn belanghebbend?

Uit de Algemene wet bestuursrecht volgt dat alleen belanghebbenden bezwaar kunnen maken tegen een besluit van een overheidsinstelling. Dit is alleen anders als in een bijzondere wet is aangegeven dat een ieder bezwaar kan maken. Tegen vergunningen voor het vellen van bomen kunnen alleen belanghebbenden bezwaar maken. De vraag is wanneer een omwonende als belanghebbende kan worden aangemerkt. Als het gaat om een boom die recht voor de woning van de omwonende staat, is er geen probleem. Maar als er bomen mogen worden gekapt in het plantsoen een aantal straten verderop, is het maar de vraag of de omwonende belanghebbende is. In de rechtspraak is een aantal criteria ontwikkeld om te beoordelen wie een belanghebbende omwonende is in geval van bezwaar tegen een kapvergunning.

Belanghebbende is degene die op geringe afstand van de bomen woont of vanuit zijn woning daarop zicht heeft. Bij de invulling van het begrip geringe afstand wordt meestal de 100 meter-grens gehanteerd. Personen die vanuit de woning geen zicht hebben op de boom/bomen, maar op minder dan 100 meter afstand wonen zijn belanghebbenden. Ook bij zicht vanuit de woning speelt de afstandsgrens een rol. Mensen die vanuit de woning zicht hebben op de bomen, maar die op meer dan 200 meter afstand wonen zijn geen belanghebbenden. In geval van bijzondere omstandigheden kan en moet soms worden afgeweken van deze hoofdregel. Bijvoorbeeld als het gaat om een groep van hoge bomen op een afstand van meer dan 200 meter die mede beeldbepalend is voor het uitzicht vanuit de woning. Dan kan van de 200 meter grens worden afgeweken.

Hoe vermeld ik de belanghebbenden in een bezwaarschrift?

Als iemand namens meerdere belanghebbenden bezwaar wil maken, moet op een aantal punten goed worden gelet. Ten eerste moeten de personen bereid zijn een machtiging te geven om het bezwaarschrift mede namens hen in te dienen en de bezwaarprocedure te voeren. Ten tweede moeten hun namen en adresgegevens volledig in het bezwaarschrift worden genoemd of op een lijst staan die als bijlage bij het bezwaarschrift wordt gevoegd. De bezwaarschriftencommissie zal vragen om de machtigingen. Als de machtigingen niet

tijdig worden toegezonden, wordt het bezwaar voor die personen niet meegenomen in de procedure.

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure

Het kan voorkomen dat tegen een omgevingsvergunning voor het vellen van houtopstand geen bezwaar kan worden ingesteld, maar alleen beroep bij de rechtbank. Dat is het geval als de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing is. Om in deze gevallen een ontvankelijk beroep bij de rechtbank te kunnen instellen, moet er een zienswijze zijn ingediend tegen de ontwerpvergunning. Iedereen mag een zienswijze over de ontwerpvergunning naar voren brengen (art. 3:12 lid 5 Wabo). Hier geldt dus niet de eis dat een omwonende belanghebbende moet zijn. Maar als de vergunning ondanks de ingebrachte zienswijzen toch wordt verleend, kunnen alleen belanghebbenden in beroep gaan bij de rechtbank.

Jurisprudentie

Uit een recente uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank 's-Hertogenbosch over een bouwplan (24 april 2012, [LJN BW6325](#)) blijkt dat er rechters zijn die nogal soepel omgaan met de ontvankelijkheid van bezwaarden in procedures. In deze zaak was de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing en was degene die beroep had ingesteld bij de rechtbank niet vermeld op het formulier met namen en handtekeningen dat als bijlage bij de zienswijze was gevoegd. Op het formulier dat door de buurtbewoners was ondertekend had zijn echtgenote alleen haar eigen naam ingevuld. De gemeente Sint-Oedenrode maakte hier een punt van en vroeg de rechter om de eiser niet-ontvankelijk te verklaren, omdat hij geen zienswijze zou hebben ingediend. De rechter ging dit te ver en oordeelde dat mocht worden aangenomen dat de vrouw ook voor de man had getekend.

Hiermee kwam de man goed weg, want het is de vraag of elke rechter zo soepel zou hebben beslist. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) scheert echtgenoten in ieder geval niet over één kam. In een uitspraak van de ABRvS van 24 juni 2009, [LJN BI9688](#), was het volgende aan de hand. Beide echtgenoten hadden zienswijzen en bedenkingen tegen een bestemmingsplan ingebracht, maar het beroep tegen het goedkeuringsbesluit van het college van gedeputeerde staten was alleen door de man ingediend. Deze wilde het beroep daarna intrekken. De ABRvS oordeelde dat de echtgenote het beroep niet mocht voortzetten, omdat in het algemeen een rechtsmiddel dat is aangewend door één echtgenoot niet kan worden toegedicht aan en worden voortgezet door de andere echtgenoot. Het is dus van belang dat een bezwaar of beroep op naam van beide echtgenoten of partners wordt ingediend. Als ze later uit elkaar gaan of één van beide wil de procedure staken, kan deze in ieder geval door één van hen worden voortgezet.

Ontvankelijkheid van buurtverenigingen

Als buurtbewoners in opstand komen tegen bomenkap, is er soms ook een buurtvereniging die bezwaar kan indienen. De gemeente moet dan beoordelen of de buurtvereniging belanghebbende is. Hiervoor zijn de statuten van belang, maar ook de feitelijke werkzaamheden. Uit de statuten moet blijken dat het behoud van een gezonde woon- en leefomgeving of iets dergelijks door de vereniging wordt behartigd en uit de feitelijke werkzaamheden moet blijken dat dit belang niet alleen wordt behartigd door het voeren van procedures, maar ook door bijvoorbeeld het geven van voorlichting door bijvoorbeeld een

website of een nieuwsbrief, het bijwonen van informatieavonden, het voeren van overleg met de gemeente en het onderhouden van contacten met andere organisaties in de gemeente.

Als er nog onvoldoende feitelijke werkzaamheden zijn, bijvoorbeeld doordat de vereniging pas kort geleden is opgericht, kan worden betoogd dat dit niet ter zake doet. Een vereniging of stichting kan namelijk ook belanghebbende zijn als door het voeren van de procedure de leden of donateurs niet ieder afzonderlijk bezwaar hoeven te maken. De vereniging is dan belanghebbende als een aantal individuele bewoners, die lid zijn van de vereniging, belanghebbend zou zijn. De vereniging treedt dan niet op als behartiger van een algemeen belang, maar van een collectief belang.

Actiecomités, bewonersgroepen en bomenwachters

Om als groep bezwaar te kunnen instellen, moet er sprake zijn van een rechtspersoon. Verenigingen en stichtingen zijn rechtspersonen. Een actiecomité of bewonersgroep is vaak geen rechtspersoon en wordt in dat geval door de rechter niet als belanghebbende gezien. De rechtszekerheid vereist dat alle betrokkenen, waaronder de gemeente, moeten kunnen weten met wie zij van doen hebben. Daarom is de rechter streng. Check dus altijd of er sprake is van een inschrijving bij de kamer van koophandel.

Het ontbreken van een inschrijving bij de kamer van koophandel wil echter nog niet zeggen dat er geen sprake is van een rechtspersoon. Een groep van gelijkgestemden die niet is ingeschreven bij de kamer van koophandel, kan soms wel degelijk een rechtspersoon zijn. Dat is het geval als er sprake is van een zogenaamde informele vereniging. Een informele vereniging is een vereniging waarvan de statuten niet zijn opgenomen in een notariële akte. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) heeft bepaald dat aan een aantal vereisten moet worden voldaan voordat kan worden aangenomen dat sprake is van een informele vereniging:

- 1) er moet een ledenbestand zijn;
- 2) het moet gaan om een organisatorisch verband dat is opgericht voor een bepaald doel, zodat sprake moet zijn van regelmatige ledenvergaderingen, een bestuur en een samenwerking die op enige continuïteit is gericht;
- 3) de organisatie dient als een eenheid deel te nemen aan het rechtsverkeer.
(ABRvS 12 maart 2008, [LJN BC6406](#))

Als aan deze vereisten wordt voldaan, is volgens de ABRvS sprake van een informele vereniging. De vraag rijst vervolgens hoe een en ander kan worden aangetoond. De ABRvS heeft in een uitspraak van 21 september 2011, [LJN BT2151](#), de volgende punten van belang geacht:

- een ledenlijst
- als er geen vastgestelde contributie van de leden wordt verlangd: voldoende financiële middelen afkomstig uit vrijwillige bijdragen van de leden
- een persbericht waarin het doel is uiteengezet
- notulen waaruit blijkt dat er een voorzitter en een secretariaat is
- een brief aan bewoners die ondertekend is door het bestuur

Aannemelijk is dat ook het hebben van een website van belang kan zijn.

Nota bene: een informele vereniging kan worden ingeschreven bij de kamer van koophandel. In dat geval moet opgave worden gedaan van de persoonlijke gegevens van iedere bestuurder, de datum waarop hij in functie is getreden en of hij bevoegd is de rechtspersoon alleen of gezamenlijk handelend met een of meer anderen te vertegenwoordigen (art. 28 Handelsregisterbesluit 2008). Indien de statuten op schrift zijn gesteld, moeten ook de statuten worden toegezonden (art. 2:30 lid 3 BW).

Conclusie

Bezwaar maken namens de buurt is niet eenvoudig. Om te bewerkstelligen dat een inhoudelijk goed bezwaar tot het gewenste resultaat kan leiden, moet er goed op worden gelet dat de bezwaarden belanghebbenden zijn. Wij hopen dat u na lezing van deze bijdrage op de hoogte bent van de belangrijkste problemen die zich hierbij kunnen voordoen.

* Frank Warendorf is bestuurslid van de Bomenstichting. Lydia de Man is als advocaat werkzaam bij Corten de Geer Advocaten te Amsterdam en gespecialiseerd in bomenrecht. Deze bijdrage is een bewerking van een stuk dat zij voor de contactpersonen van de Bomenstichting hebben geschreven (serie Bezwaar en beroep, onderdeel Bezwaar maken namens de buurt, Amsterdam 2 september 2012).